

Oponentský posudek na habilitační práci

VYBRANÉ ASPEKTY FUNKČNÍ MORFOLOGIE, FYLOGEOGRAFIE A SYSTEMATIKY OBOJŽIVELNÍKŮ A PLAZŮ

Autor: RNDr. Milan Veselý, Ph.D.

Oponent: doc. Ing. Jiří Vojar, Ph.D.
Fakulta životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze

Habilitační práce RNDr. Milana Veselého, Ph.D. byla předložena v oboru Zoologie. Práce je standardně členěna na úvod do problematiky a přiložené publikace. Úvodní část je poměrně stručná, nicméně čtivá a zdařile propojující zpracovávaná témata. Přílohy tvoří 10 vybraných prací rozdělených do tří okruhů vědeckých činností, které jsou v habilitační práci prezentovány. Řada dalších vědeckých výstupů autora do habilitačního spisu zařazena nebyla, jsou však v práci citovány a dokládají jeho široký záběr i erudici.

Zaměřením je předložená práce rozkročená přes několik různých témat i taxonů. V první kapitole úvodu je představen zrod i následný průběh velmi pestré vědecké kariéry kolegy Veselého. Následující tři kapitoly se již zaměřují na tři vybraná témata: funkční morfologii epidermis plazů, fylogeografii ještěrky zední v ČR a systematiku i taxonomii herpetofauny Střední Ameriky, která rozsahem i počtem zařazených prací dominuje.

V části věnované funkční morfologii epidermis plazů jsou prezentovány dvě práce na téma rain-harvestingu u agam. Kratší úvod je spíše popisný, nicméně dotýká se zajímavých témat. Zaujala mě zde zmínka o využívání srážek dopadajících na povrch těla rovněž u plazů v oblastech, kde je srážek dostatek (bičovky r. *Ahaetulla* či užovka *Nerodia fasciata*). Např. zmíněná užovka je spíše akvatický had, obývající vlhké biotopy. Jak si autor vysvětluje chování typické pro rain-harvesting (specifický postoj těla) u druhů z oblastí s dostatkem srážek? V první práci (Veselý & Modrý 2002) byl rain-harvesting zjištěn u třech druhů (*Trapelus pallidus*, *T. mutabilis* a *T. flavimaculatus*), u dalších dvou (*T. ruderatus* a *T. sanguinolentus*) nikoliv. Autoři u dvou druhů (*T. pallidus* a *T. ruderatus*) přičítají tyto rozdíly rozdílnému množství srážek v oblastech, kde se jednotlivé druhy vyskytují. Platí takové porovnání i pro ostatní druhy zahrnuté do experimentu? V další studii (Yenmis et al. 2016) autoři poukazují na přítomnost ostrůvkovitých struktur v epidermis u *Phrynocephalus horvathii*, které jsou pro rain-harvesting využívány. Chtěl bych zde vyzdvihnout mimořádnou kvalitu studie, založené na manipulativním experimentu a využívající moderních metod. Je proto škoda, že v úvodu chybí podrobnější popis výsledků, jejich diskuse a zasazení do širšího kontextu.

Následující téma obrací pozornost na otázku původnosti našich populací ještěrky zední a fylogeografii tohoto druhu. Úvod k tématu je velmi pěkně podán, přiložený článek je kvalitně zpracovaný. Jde o zásadní téma stran ustanovení ochrannářského přístupu k tomuto druhu u nás.

Byť jsou výsledky studie nejednoznačné a znovu otevírají otázku původu štramberské populace, která byla doposud považována za autochtonní (Moravec & Veselý 2015), souhlasím s názorem, že druh si zákonnou ochranu u nás zcela jistě zaslouží. Autor naznačuje, že by se ještěrky v důsledku změn klimatu tak jako tak na území ČR časem dostaly. Ještěrka zední je zajisté druh se značnými lokomočními schopnostmi; nicméně je díky antropogenním i přírodním bariérám v současné době reálné, aby nové lokality u nás osídlila samovolně?

Třetí a zdaleka nejobsáhlejší část habilitačního spisu je věnována systematice a taxonomii obojživelníků a plazů Střední Ameriky. V úvodu k této problematice je poutavou formou popsána geneze jednotlivých výstupů, které jsou bez výjimky výsledkem mravenčí a systematické práce v terénu, muzeích, sbírkách či v laboratoři. Výsledky byly prezentovány v prestižních časopisech, nicméně nad všemi ční kniha věnovaná herpetofauně Salvádoru.

Závěrem bych chtěl shrnout, že předkládaná habilitační práce obsahuje výběr publikací RNDr. Veselého, jejichž vědecká hodnota i praktický přínos jsou nezpochybnitelné. Kolega Veselý patří mezi významné osobnosti na poli herpetologie, a to jak v českém, tak v mezinárodním kontextu. Velmi oceňuji jeho hluboké znalosti i široký přehled. Ve své práci úspěšně kombinuje intenzivní terénní průzkum s moderními vědeckými metodami. Své bohaté zkušenosti a znalosti poutavou formou a s nadšením předává studentům.

S ohledem na výše uvedené doporučuji předloženou habilitační práci k přijetí příslušnou vědeckou radou a jejího autora ke jmenování docentem v oboru Zoologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého.

V Praze dne 14. září 2021

Jiří Vojar, FŽP ČZU v Praze